

**Новітні чинники впливу
на формування особистості
фахівців системи охорони здоров'я:**
Матеріали XVIII міжн. наук.-практ. конференції,
Київ, 21 березня 2018 р. – К.: КМУ, 2018. – 194 с.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ (АСПІРАНТІВ) У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти, використання інтерактивних методів навчання у освітньому процесі у закладах вищої освіти (ЗВО) сфери охорони здоров'я не можна вважати радикальною новелою, оскільки вказані методи уже досить давно перебувають у фокусі уваги професійної спільноти науково-педагогічних працівників. Проте на даний час їх впровадження у освітній процес у ЗВО сфери охорони здоров'я як на додипломному, так і на післядипломному рівні, носить лише частковий, фрагментарний характер та залежить, скоріше, від ініціативи окремих кафедр та науково-педагогічних працівників, ніж від державної політики в сфері освіти чи внутрішньої політики ЗВО. У той же час, у належному формуванні загальногуманітарних компетентностей провізорів і лікарів істотну позитивну роль відіграють саме інтерактивні методи навчання. Вказане обумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування загальногуманітарних компетентностей фармацевтичних та медичних працівників піднімають у своїх роботах І.М. Алексєєва, Н.О. Ветютнева, О.М. Вернер, Н.Г. Гойда, Ю.М. Григорук, Л.Л. Давтян, Т.М. Краснянська, В.М. Михальчук, М.С. Пономаренко, О.Є. Січкоріз, О.В. Уваркіна та інші. Проте на сьогодні залишається недостатньо дослідженим досвід використання інтерактивних методів навчання у формуванні загальногуманітарних компетентностей студентів, інтернів, слухачів, здобувачів наукового ступеня доктора філософії (аспірантів), які навчаються у ЗВО сфери охорони здоров'я.

Мета. Виходячи з вище викладеного, метою даної роботи є наукове обґрунтування досвіду використання інтерактивних методів навчання у формуванні загальногуманітарних компетентностей аспірантів різних фармацевтичних та медичних наукових спеціальностей,

набутого кафедрою педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П.Л. Шупика.

Основні результати. Як відомо, суть інтерактивного навчання полягає у тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу і у першу чергу – студентів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють [2, с. 16].

Протягом інтерактивної взаємодії відбувається спілкування всіх членів колективу. При навчанні за такою моделлю застосовують ділові та рольові ігри, дискусії, мозковий штурм, фронтальне опитування, круглий стіл, дебати тощо [2, с. 15]. Також серед інтерактивних методів навчання вирізняють навчання у малих групах, навчальні тренінги, метод «дельфі», кейс-метод тощо [4, с. 3].

Протягом 2016-2018 років кафедрою педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права було розроблено та впроваджено в освітній процес низку циклів тематичного удосконалення, які ґрунтуються на мультидисциплінарному підході. Фахівці з педагогіки, психології та юриспруденції разом зі слухачами відпрацьовують навчальні кейси, які мають рішення тільки в площині цих трьох дисциплін. У слухачів з'являється можливість побачити, як об'єднання різних предметних підходів роблять рішення професійного завдання значно більш багатограним і стійким з точки зору врахування ризиків і прийняття рішень [1, с. 252].

У 2018 році кафедра долучилася до забезпечення елементів освітньої компоненти у підготовці здобувачів наукового ступеня доктора філософії (аспірантів), передбачених Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти, затвердженими наказом МОН України № 600 від 01 червня 2016 року [3]. Вказані Методичні рекомендації ґрунтуються на компетентнісному підході, визначаючи інтегральну компетентність, загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності випускників ЗВО [3].

Колективом кафедри для підготовки аспірантів було розроблено навчальні плани і програми нормативних навчальних дисциплін «Методологія та організація педагогічного процесу (проведення навчальних занять)», «Презентація результатів наукових досліджень Реєстрація прав інтелектуальної власності», а також варіативних навчальних дисциплін «Актуальні питання медичного права», «Психологічні механізми науково-дослідної діяльності».

Відповідно, перед кафедрою постало завдання обрання методів навчання, які б максимально відповідали завданням формування загальногуманітарних компетентностей у такої особливої категорії осіб, які навчаються, як здобувачі наукового ступеня.

Слід погодитися з думкою С.О. Сисоевої, як зазначає, що вибираючи методи і прийоми навчання, необхідно, перш за все, пам'ятати, що будь-який метод, будь-яка організація занять самі по собі не дають потрібного ефекту, якщо, по-перше, не сприяють активізації учнів (тобто спонуканню їх до активної розумової діяльності) і, по-друге, не забезпечують глибокого знання матеріалу, що вивчається [4, с. 72].

Аспіранти, незалежно від обраної ними фармацевтичної чи медичної наукової спеціальності, є дорослими особами, кваліфікованими провізорами та лікарями, тобто фахівцями з вищою освітою, а отже з чималим досвідом участі у освітньому процесі у ролі осіб, що навчаються, а також з підвищеними вимогами до якості освітнього процесу. Відповідно, традиційні форми проведення лекційних, семінарських та практичних занять з суттєвим домінуванням пасивних методів навчання та фрагментарним залученням активних методів не могли бути визнаними ефективними для роботи з аспірантами.

Отже, вибір на користь використання у роботі з аспірантами інтерактивних методів слід вважати логічним та обґрунтованим. В рамках викладання навчальної дисципліни «Презентація результатів наукових досліджень. Реєстрація прав інтелектуальної власності», окрім кейс-методу, було вирішено використати ділові та рольові ігри. Кейс-метод використовувався при формуванні правових та організаційних компетентностей з реєстрації прав інтелектуальної власності.

Розроблена ділова гра «Публічний виступ» була покликана імітувати ситуацію публічної промови на захист результатів дисертаційного дослідження та сприяти

формуванню компетентностей з усних презентацій результатів наукових досліджень українською мовою з використанням графічного (мультимедійного) супроводу. Рольова гра «Наукова робота» продемонструвала переваги та недоліки здійснення наукового дослідження індивідуально, у малій групі (до 5 осіб) та у великому колективі, звертаючи увагу аспірантів на ефективність, результативність та якість наукової діяльності у запропонованих імітаційних формах наукової роботи.

Елементами обох агробованих з аспірантами ігор є робота у малих групах, зворотні зв'язки та рефлексивний супровід. Під керівництвом викладача аспіранти спільно та відкрито аналізували здобуті результати, компоненти опанованих і закріплених знань, вмінь та навичок, їх ефективність та придатність для подальшого використання у науковій та практичній діяльності, а також висловлювали свої пропозиції щодо подальшого вдосконалення змісту і форм освітнього процесу в межах навчальної дисципліни.

Для підведення остаточних підсумків було використано метод кола. Аспіранти продемонстрували стійку вмотивованість до участі у запропонованих формах інтерактивної взаємодії, високо оцінили здобутий досвід та результати навчання.

Висновки. Таким чином, досвід використання при підготовці аспірантів інтерактивних методів навчання у вигляді як кейс-методу, так і ділової та рольової гри, виявився успішним та засвідчив ефективність саме інтерактивної взаємодії для формування у вказаній категорії осіб низки загальногуманітарних компетентностей з *презентації результатів наукових досліджень та реєстрації прав інтелектуальної власності*. Отже, інтерактивні методи навчання заслуговують на подальшу наукову та науково-методичну розробку та надалі повинні впроваджуватися у освітній процес у ЗВО сфери охорони здоров'я.

Список використаних джерел

1. Краснов В.В. Уваркіна О.В., Кодлубовська Т.Б., Костюк О.І., Юрковська Л.Г., Третьякова А.С. Мультисциплінарний підхід у формуванні професійних лікарських компетенцій / В.В. Краснов, О.В. Уваркіна, Т.Б. Кодлубовська, О.І. Костюк, Л.Г. Юрковська, А.С. Третьякова // Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ (Тернопіль, 18-19 трав. 2017 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – Т. 2. – с. 252.
2. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання: теорія та методика: посібник / О.І. Пометун, Н.С. Побірченко, Г.І. Коберник, О.А. Комар, Т.А. Торчинська. – Умань-Київ, 2008. – 94 с. – Режим доступу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/v6789/377/1/interakt_tehn_teor_met.pdf
3. Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 р. № 600. – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. – [Електронний ресурс]. (URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa?params=&type=npa&key=&from=&to=&num=600&category=&tag=>)
4. Сисоева С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / НАПН України, Педагогічної освіти і освіти дорослих. К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с. (URL: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/osvitology/book_sisoeva-internet.pdf)